

ΤΜΗΜΑ Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Επιστημονική Μονάδα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

**Επιστημονική Μονάδα Ανθρωπιστικών και
Κοινωνικών Επιστημών**

Πληροφορίες: Δημήτριος Ζυμπίδης, Μιχαήλ Μπατάς, Πολυξένη Μπίλλα

Email: dzimpidis@iep.edu.gr, m.mpatas@iep.edu.gr, pmpilla@iep.edu.gr

Τηλ.: 213 1335 302, 304, 351

Θέμα: Απάντηση στην Ερώτηση με αρ. πρωτ. 5818/12-07-2024, του κ. Ξενοφώντα Ε. Μπαραλιάκου, Βουλευτή του κόμματος «Νέα Δημοκρατία», η οποία κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων προς τον κ. Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού με θέμα «Η ένταξη της Τοπικής Ιστορίας στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα».

Σχετ.: Το υπ' αριθ. πρωτ. 5818/15-07-2024 έγγραφό σας (Α.Π. Ι.Ε.Π.: 8283/15-07-2024).

Βάσει εισήγησης της κ. Άννας Αικατερίνης Λυκούρη, Συμβούλου Α΄ του Ι.Ε.Π., και του κ. Μπατά Μιχαήλ, Συμβούλου Β΄ του Ι.Ε.Π.

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού και βάσει των αρμοδιοτήτων και των επιμέρους προδιαγραφών του Ι.Ε.Π., σας ενημερώνουμε για τα εξής:

Α. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΩΤΗΣΗΣ

Ο βουλευτής του κόμματος «Νέα Δημοκρατία», κ. Ξενοφών Ε. Μπαραλιάκος, με Ερώτηση προς τον Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, που έχει ως θέμα «Η ένταξη της Τοπικής Ιστορίας στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα», αναφέρει ότι «η τοπική ιστορία συνιστά τη συνολική, κοινωνική, πολιτισμική, οικονομική και πολιτική ιστορία ενός τόπου σε συσχετισμό με την ιστορία του ευρύτερου γεωγραφικού χώρου στον οποίο βρίσκεται αλλά και με την εθνική και παγκόσμια ιστορία». Γι' αυτό θεωρεί πως «είναι κεφαλαιώδους σημασίας να γνωρίζουν οι νέοι μας την ιστορία του τόπου τους, να την εκτιμήσουν και να την εντάξουν στη Γενική Ιστορία», διότι, όπως αναφέρει, «Η επαφή τους με ιστορικά στοιχεία, ερευνησιμα και προσिता θα τους βοηθήσει να εθιστούν στην παρατήρηση και στην έρευνα συγκεκριμένων ιστορικών χώρων, στη διαθεματική προσέγγιση θεμάτων της τοπικής ιστορίας και στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας». Στη συνέχεια, υπογραμμίζει τη σημασία της γνώσης της ιστορίας ενός τόπου από τους μελλοντικούς πολίτες του ως παράμετρο της ιστορικής διδαχής σε περιόδους, όπως η σημερινή εποχή, που βρίσκονται υπό την έντονη απειλή της πολιτισμικής αλλοτρίωσης και ισοπέδωσης. Επιπρόσθετα, θεωρεί ότι η διδακτική προσφορά της τοπικής ιστορίας στην εκπαίδευση με συγκεκριμένο παιδαγωγικό σκεπτικό θα ενισχύσει το μάθημα της σχολικής ιστορίας και θα συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση της γενικής ιστορίας, θα εμπνεύσει τους μαθητές/-τριες

να συνδεθούν πιο ουσιαστικά με τους προγόνους τους, να εμπεδώσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της τοπικής τους ταυτότητας και να ανακαλύψουν τη μοναδικότητα των κοινωνικών και ιστορικών τους καταβολών και τον τρόπο που αυτές συμπλέκονται άρρηκτα με το σήμερα, διευρύνοντας την αλληλεπίδραση μεταξύ σχολείου και κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό, υποστηρίζει ότι «η εκπόνηση Αναλυτικών Προγραμμάτων και Διδακτικού Υλικού σχετικά με τη διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας, καθώς και η οργάνωση ειδικών σεμιναρίων/επιμορφώσεων προς τους εκπαιδευτικούς στις κατά τόπους περιοχές είναι εφικτή, ώστε να γίνουν κοινωνοί της τοπικής ιστορίας του τόπου που υπηρετούν».

Με βάση τα παραπάνω, ερωτά τον κ. Υπουργό εάν προτίθεται να προτείνει την ένταξη στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του μαθήματος της Τοπικής Ιστορίας.

B. ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ως προς το ερώτημα του βουλευτή του κόμματος «Νέα Δημοκρατία», κ. Ξενοφώντα Ε. Μπαραλιάκου, που αφορά στην ένταξη της τοπικής ιστορίας στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Η τοπική ιστορία δεν αποτελεί διακριτό μάθημα, αλλά προσεγγίζεται στο πλαίσιο της διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες και σε όλες τις τάξεις. Συγκεκριμένα, στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ΦΕΚ 1963/τ. Β'/14-05-2021), αλλά και στα νέα Προγράμματα Σπουδών της Ιστορίας του Δημοτικού (ΦΕΚ 507/τ. Β'/02-02-2023) επιδιώκεται η εξοικείωση των μαθητών/-τριών με τη διερεύνηση της ιστορίας του τόπου τους και η συνειδητοποίηση της συμβολής του άμεσου περιβάλλοντός τους στη Γενική ιστορία, διαμορφώνοντας ολοκληρωμένη προσωπική, κοινωνική και εθνική ιστορική ταυτότητα. Επιπρόσθετα, βασικός στόχος είναι να συσχετίσουν την Αρχαία, τη Βυζαντινή και τη Νεότερη Ιστορία με την ιστορία του τόπου που ζουν ή της γενέθλιας πατρίδας τους και να συνδέσουν τα μνημεία της κάθε περιόδου, που σώζονται στον τόπο τους, με γεγονότα και καταστάσεις της εξεταζόμενης ιστορικής περιόδου.

Επιπλέον, στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού για το μάθημα της Ιστορίας στο Δημοτικό, που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) Νέο πρόγραμμα σπουδών» - ΕΣΠΑ 2007-2013 και επικαιροποιήθηκε σύμφωνα με την Πράξη 10/25-02-2021/25-2-21 του Ι.Ε.Π., επισημαίνεται η σύνδεση των επισκέψεων σε μουσεία και αρχαιολογικούς/ιστορικούς χώρους με την τοπική ιστορία, η μελέτη της οποίας αναδεικνύει την ιστορικότητα του τοπίου και την οργανική σχέση του με τον άνθρωπο και την τοπική κοινωνία. Ακόμη, αναφέρονται οι τρόποι μέσω των οποίων ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να προσεγγίσει την τοπική ιστορία μέσω ανοιχτών διαδικασιών μάθησης. Ειδικότερα, οι μαθητές/-τριες μπορούν να συλλέξουν και να αναπτύξουν υλικό, για να υλοποιήσουν μια δράση. Μέσα από την αλληλεπίδραση με το παρελθόν, καταφέρνουν να εκτιμήσουν το παρόν τους. Έτσι, ο τόπος τους μπορεί να συνδεθεί με τη γενική ιστορία μέσω ενός ήρωα ή μνημείου. Ακόμη, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να εμπλέξει τους/τις μαθητές/-τριες σε μεθόδους ιστορικής έρευνας και αναζήτησης αναφορικά με τον τοπικό ήρωα ή το τοπικό μνημείο, ώστε να υλοποιήσουν ένα

πρόγραμμα (πολιτιστικό, περιβαλλοντικό κ.λπ.) σε σχέση με τα παραπάνω, το οποίο θα παρουσιάσουν στην τοπική κοινωνία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο σχολικό βιβλίο της Ιστορίας της Δ' τάξης Δημοτικού η 6η διδακτική ενότητα αφορά σε Θέματα Τοπικής Ιστορίας. Στη συγκεκριμένη διδακτική ενότητα οι μαθητές/-τριες καλούνται να γνωρίσουν την ιστορία του τόπου τους, να την εκτιμήσουν και να την εντάξουν στη γενική ιστορία. Επίσης, να έρθουν σε επαφή με ιστορικά στοιχεία, ερευνήσιμα και προσιτά, να εθιστούν στην παρατήρηση και στην έρευνα συγκεκριμένων ιστορικών χώρων, να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με θέματα που αφορούν την τοπική κοινωνία και τέλος να γνωρίσουν τη λαογραφία της περιοχής τους και να αναζητήσουν τρόπους που θα την κάνουν να παραμείνει ζωντανή.

Όσον αφορά στα νέα Προγράμματα Σπουδών της Ιστορίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (ΦΕΚ 217/τ. Β'/19.01.2023 για την Ιστορία του Γυμνασίου και ΦΕΚ 198/τ. Β'/19.01.2023 για την Ιστορία του Γενικού Λυκείου), η τοπική ιστορία εντάσσεται στη διδασκαλία ως αναπόσπαστο τμήμα της γενικής ιστορίας. Ιδιαίτερα στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών της Ιστορίας στο Γυμνάσιο προτείνεται και ενθαρρύνεται η σύνδεση του μαθήματος με την τοπική ιστορία, είτε μέσω σχολικών δραστηριοτήτων (πολιτιστικών προγραμμάτων, ευρωπαϊκών προγραμμάτων κ.λπ.) είτε μέσω εργασιών, τύπου πρότζεκτ, που θα οργανώσει ο/η εκπαιδευτικός σε όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Σε αυτό το πλαίσιο μπορούν να αξιοποιηθούν οι επισκέψεις σε αρχαιολογικούς τόπους, σε μουσειακές συλλογές των τοπικών μουσείων, καθώς και τα εκπαιδευτικά προγράμματα των μουσείων. Και αυτό, διότι θεωρείται σημαντικό να κατανοήσουν οι μαθητές/-τριες τη σύνδεση της πολιτιστικής κληρονομιάς της ιδιαίτερης πατρίδας τους με την εθνική, την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια ιστορία. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται καλύτερα και ο γενικός στόχος για την καλλιέργεια της ιστορικής συνείδησης και της κριτικής σκέψης σε συνδυασμό με τη νηφάλια ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης και της εθνικής αυτογνωσίας. Επιπλέον, στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών του Γενικού Λυκείου τίθεται ως κριτήριο αξιολόγησης των μαθητών/-τριών, σε επίπεδο ανάπτυξης συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, η ικανότητά τους να συνεργάζονται, για να αξιοποιήσουν ευκαιρίες ενασχόλησης με την ιστορία του τόπου τους ή να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες για την παραγωγή ομαδικών δράσεων στο πλαίσιο της σχολικής ζωής.

Προς την κατεύθυνση ενίσχυσης της διδασκαλίας της τοπικής ιστορίας κινείται και η εκπόνηση των νέων διδακτικών βιβλίων, βάσει των νέων Προγραμμάτων Σπουδών, στο πλαίσιο της θεσμοθέτησης του πολλαπλού βιβλίου, που θα παρέχει σε εκπαιδευτικούς και μαθητές/-τριες πλουσιότερο υλικό, ώστε να το αξιοποιήσουν κατά τη διαδικασία της μάθησης. Με δεδομένη μάλιστα την ενσωμάτωση στα νέα διδακτικά βιβλία ποικίλων ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων αναμένεται να εμπλουτιστεί η μελέτη της τοπικής ιστορίας, γεγονός που εντάσσεται στο πλαίσιο της κεντρικής στόχευσης της εκπαιδευτικής πολιτικής για ενθάρρυνση των μαθητών/-τριών να ανακαλύψουν με διερευνητικό τρόπο την ιστορική γνώση και να ανασυνθέσουν κριτικά το ιστορικό παρελθόν, αναπόσπαστο τμήμα του οποίου αποτελεί η διερεύνηση της ιστορίας του τόπου τους.

Τέλος, στο πλαίσιο των δράσεων και της ενασχόλησης με την τοπική ιστορία και της ώθησης των μαθητών/-τριών να βιώσουν τη συμμετοχή τους στο ιστορικό γίνεσθαι της τοπικής κοινωνίας και να προετοιμαστούν για τη μελλοντική τους ένταξη στην ευρύτερη εθνική και διεθνή κοινωνία, το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α σε συνεργασία με το Ι.Ε.Π. (27/27-5-2021 Πράξη του Δ.Σ.), συμμετέχοντας ενεργά στους εορτασμούς των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση, διοργάνωσαν μαθητικό διαγωνισμό με τίτλο «Επαναστατικός Αγώνας και Τοπική Ιστορία: 21 ελληνικοί τόποι αφηγούνται τη συμμετοχή τους στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας» (Φ/15/70217/Δ2/14-06-2021). Σκοπός του συγκεκριμένου διαγωνισμού ήταν η δραστηριοποίηση των μαθητών/-τριών της χώρας μας μέσω πρωτότυπων εργασιών που προέβλεπαν τη συμμετοχή (στρατιωτική, πολιτική, πολιτιστική) του τόπου τους στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας. Οι μαθητές/-τριες με την έρευνα και τη σύνθεση των εργασιών τους καλλιέργησαν, μέσω της επιτόπιας παρατήρησης, της έρευνας και της μελέτης του υλικού, την ενσυναίσθηση για τα πρόσωπα και τις πράξεις τους. Επιπλέον, συνδέθηκαν περισσότερο με τον τόπο τους και τις αντιλήψεις των ανθρώπων που έζησαν και έδρασαν εκεί. Αντιλήφθηκαν τις ενδεχόμενες ομοιότητες ή διαφορές και στάθηκαν κριτικά απέναντι σε στερεότυπα που εμφανίζουν οι κάτοικοι του τόπου τους. Τέλος, έμαθαν να συνεργάζονται και να αξιοποιούν με τον καλύτερο τρόπο τα ιστορικά συμπεράσματα για τον τόπο τους.

Επισυνάπτονται συμπληρωματικά έγγραφα.

Δημήτριος Ζυμπίδης

Μιχαήλ Μπατάς

Σύμβουλος Α' Ι.Ε.Π.

Σύμβουλος Β' Ι.Ε.Π.

Συντονιστής Μονάδας

Αναπληρωτής Συντονιστής Μονάδας

Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α' Ι.Ε.Π.

Προϊσταμένη Τμήματος Β'

Προγραμμάτων Σπουδών

και Εκπαιδευτικού Υλικού